

Financieringsstrategie Toekomstagenda Markermeer/IJmeer

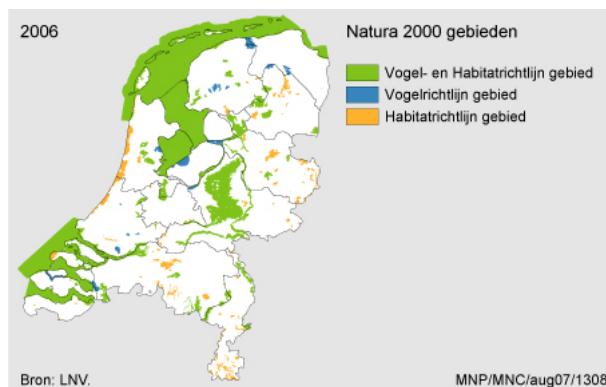
Bart Witmond, partner ECORYS

Eensgezind over lange termijn doel

- De natuurkwaliteit van het Markermeer/IJmeer gaat autonoom achteruit. Er is onvoldoende doorzicht door een overmaat aan slib. Het Markermeer kan gezien worden als een platte bak met harde en steile randen. Daardoor zijn er te weinig zachte en glooiende oevers. Het gevolg is dat waterplanten onvoldoende kunnen groeien, vis niet kan paaïen en mossels sterven. De bodem van de voedselpiramide is zwak en vogels die willen fourageren vinden te weinig voedsel.
- Het treffen van beperkte maatregelen leidt niet tot verbetering. Het is nodig om grootschalige te investeren in het Markermeer/IJmeer om zo een nieuw stabiel ecosysteem te bereiken. Hoe dat moet, is grotendeels bekend vanuit andere grote zoetwatermeren. In bijvoorbeeld het Peipsimeer (Estland) zijn voorbeelden van zachte oevers, golfuwe zones en moeraszones te zien, die ook in het Markermeer/IJmeer aangelegd kunnen worden.
- Alle betrokken partijen, van ecologen, maatschappelijke organisaties tot bestuurders zijn het grosso modo met elkaar eens dat we op de lange termijn moeten streven naar een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem. Echter, diverse partijen hikken tegen de kosten aan.
- ECORYS heeft in opdracht van Provincie Flevoland en Deltares de kosten geraamd van het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem op € 500 mln.
- Er zijn drie manieren om met deze kosten om te gaan:
 - Nuanceren
 - Faseren
 - Combineren

Nuanceren

- Het Markermeer/IJmeer is door Europa erkend als een belangrijk Europees natuurgebied (Natura 2000). Het heeft een vergelijkbare status als de Veluwe en de Waddenzee.
- Voor Nederland is het een belangrijk natuurgebied. Het is onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Het is in dit kader ook goedkoop. Verwerving van EHS kost gemiddeld € 35.000 per ha. TMIJ kost ca. € 7.000 per ha. Bij aanleg van asfalt A6/A9 (Schiphol-Amsterdam-Almere) is € 183 mln. voor natuur uitgetrokken op totale investering van € 3,1 mld.
- Het kost niet alleen geld. Het levert ook baten op. Noordelijk deel van de Randstad groeit door met 150.000 huizen in Amsterdam, Almere en Utrecht/Gooi. Deze mensen willen recreëren. Het Blauwe Hart biedt kansen. Denk aan benutting strandje bij IJburg, fietsroutes, varen naar nieuwe vaardoelen en een oermoeras als een toegankelijke vorm van Oostvaardersplassen.
- De aanleg van de basiselementen kan in tien jaar plaatsvinden. Het vullen van het oermoeras mag tientallen jaren duren. Daarmee zijn kosten te verdelen over 25 jaar. Dat is € 20 mln. per jaar. Dat is goed vergelijkbaar met de huidige inspanning met NMIJ (Natuurfabriek) en beheer (KRW/Natura 2000).

Faseren

- Het kernprobleem van het Markermeer/IJmeer is het slib. Er moeten in de eerste fase van het project voldoende maatregelen worden genomen om het slibgehalte omlaag te brengen. Hiervoor zijn nodig:
 - een golfzuwe zone in de Hoornsche Hop
 - slibputten
 - een harde rand (voor oermeeras en/of vooroever) om slib te kunnen storten
 - vispassages en vaardoelen voor recreatie
 - De gecombineerde kosten hiervan bedragen ca. € 250 mln.
- In een tweede fase zou geïnvesteerd kunnen worden in:
 - Vernatten land in Noord-Holland (Katwoude polder)
 - Vullen van het oermeeras en vooroever
 - De gecombineerde kosten hiervan bedragen ca. € 250 mln., afhankelijk van de prijs van het vullen met slib. Dit hangt af van de combinatie met zandwinning

Combineren

- Rood voor groen. De nieuwe inwoners in Almere gaan profiteren van extra natuur. Ook nieuwe woningen elders in de Randstad stijgen in waarde. Echter, het is buitengewoon complex om een bijdrage van rood af te romen voor groen. Zeker, waar de businesscase van Almere Pampus tekorten laat zien. Daarom geen directe bijdrage van rood voor groen. Maar wel indirect via synergie in de bouw.
- Groot bouwvolume rondom het Markermeer. Aanleg nieuwe woonwijken Almere, nieuwe wegen etc. Daarvoor is veel zand nodig. Zand ligt op bodem Markermeer, maar onder tien meter slib. Onbruikbaar voor ophoogzand, maar zeer geschikt voor moerasnatuur.
- Aanleg van voerovers en golfzuwe zones dienen natuur en veiligheid. Dijken hoeven minder verhoogd te worden. Maatschappelijk aantrekkelijk tegen dezelfde kosten. Speelt concreet bij Noord-Hollandse kust.
- Aanleg van een veerkrachtige en duurzame natuur maakt dat woningbouw (rood) en infrastructuur (grijs) maatschappelijk en juridisch mogelijk worden. Grootschalige woningbouw op of over de dijk in Almere is alleen mogelijk als de natuur niet wordt aangetast. Het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem heeft voldoende veerkracht. Een eventuele OV-IJmeerverbinding en uitbreiding van luchthavens (Schiphol en Lelystad) kunnen ook effecten hebben op het gebied. Alleen in integrale gebiedsontwikkeling met groen/blauw en rood/grijs kan de Randstad worden versterkt. En dat is het doel van dit kabinet met het programma Randstad Urgent. De snelheid kan gewaarborgd worden als eerst stevig in natuur wordt geïnvesteerd om zo te laten zien dat het menens is.
- Door deze combinatie van doelen ontstaat ook een combinatie van probleemeigenaren en potentiële geldschietters. Daarmee wordt de financiering van TMIJ onderdeel van integrale gebiedsontwikkeling en verantwoordelijkheid van vele partijen.

